

2001. – 768 с.

4. Кузнецов Б.Т. Математические методы и модели исследований операций. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 390 с.

5. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий. – М.: ИНФРА-М, 1997. – 343 с.

Отримано 07.02.2006

УДК 657.12

В.Ю.СВИГЛИЧНА, канд. екон. наук

Харківська національна академія міського господарства

ПРОБЛЕМИ ЦІЛЬОВОГО ФІНАНСУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ОСОБЛИВОСТІ ЇХ ВІДОБРАЖЕННЯ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Досліджуються сучасні проблеми функціонування житлово-комунального комплексу України. Особливу увагу приділено проблемам фінансування підприємств ЖКГ з боку держави, а також особливостям відображення операцій з цільового фінансування у бухгалтерському обліку досліджуваних підприємств.

Житлово-комунальний комплекс підприємств кожної країни призначений для забезпечення населення, підприємств та організацій необхідними житлово-комунальними послугами. Якісна організація житлово-комунальних послуг є життєво необхідною для функціонування міст та населених пунктів. Діяльність житлово-комунальних підприємств надзвичайно різноманітна: експлуатація житла, водопостачання і каналізація, міський транспорт, тепло- та електропостачання, зовнішнє освітлення та ін. Наукові дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів, таких як І.Башмаков, І.Богуш, А.Дронь, Г.Онищук, А.Ряховська, К.Шрейбер [3, 4, 6-8, 10] та ін. присвячені розгляду багатьох аспектів функціонування ЖКГ.

Відсутність комплексного підходу до запровадження ринкових відносин у досліджуваній галузі, законодавчого забезпечення цього процесу, необхідних інституційних перетворень поряд із значною фінансовою нестабільністю, недосконалим механізмом забезпечення гарантій для залучення позикових коштів на фінансування капітальних інвестицій зумовлюють руйнування і кризовий стан цієї життєзабезпечуючої галузі. Відчутного загострення набуває проблема неефективного використання ресурсів. Незадовільний технічний стан основних фондів житлово-комунальних підприємств впливає на якість надання комунальних послуг. Окрім того, кризовий стан ЖКГ підсилюється неефективною системою управління, незадовільним фінансово-економічним станом галузі, високою собівартістю житлово-комунальних послуг, відсутністю дієвих економічних стимулів для зниження неви-

робничих витрат, відсутністю конкуренції на ринку житлово-комунальних послуг, а також низькою платіжною дисципліною споживачів. Держава зі свого боку не в змозі повністю покривати нестачу коштів для фінансування житлово-комунальних підприємств.

Метою даної статі є дослідження проблем державного фінансування підприємств ЖКГ, а також окремих питань відображення цих операцій у бухгалтерському обліку комунальних підприємств.

За роки реформування видатки як державного, так і місцевих бюджетів на фінансову підтримку розвитку житлово-комунальних підприємств були надзвичайно невеликими за обсягами. Парадокс полягає в тому, що основний тягар фінансування ЖКГ лежить на місцевих бюджетах. Політика перекладання обов'язків по утриманню ЖКГ на місцеві бюджети, з одного боку, припускає, що останні більше обізнані на фінансових потребах комунального сектору свого конкретного регіону. Але, з іншого боку, виникає проблема, яка пов'язана з обмеженістю фінансових можливостей місцевих бюджетів, а отже, і в їх неспроможності в повному обсязі фінансувати ЖКГ. У будь-якому випадку утримання всього комунального господарства в його сьогоdnішньому вигляді є непосильним як для споживачів житлово-комунальних послуг, так і для бюджетів всіх рівнів.

Динаміка видатків бюджету м.Харкова на фінансування ЖКГ наведена в таблиці.

Фактичні видатки бюджету м.Харкова на фінансування
житлово-комунального господарства

	Всього видатків бюджету, у фактичних цінах
1990 р., млн. руб.	872,7
1991 р., млн. руб.	1791,4
1992 р., млн. руб.	20190,9
1993 р., млн. крб.	657,6
1994 р., млрд. крб.	8565,4
1995 р., тис. грн.	238790,7
1996 р., тис. грн.	282893,0
1997 р., тис. грн.	414010,0
1998 р., тис. грн.	465738,2
1999 р., тис. грн.	348717,4
2000 р., тис. грн.	463921,6
2001 р., тис. грн.	486730,5
2002 р., тис. грн.	732751,6
2003 р., тис. грн.	795000,0
2004 р., тис. грн.	807700,7

Як відомо, цільове бюджетне фінансування – це надання коштів з бюджетів всіх рівнів економічним суб'єктам на безповоротній основі

[2, с.40]. Використовуючи бюджетне фінансування держава цілеспрямовано розподіляє та перерозподіляє фінансові ресурси між виробничими та невиробничими сферами, між видами економічної діяльності та ін.

Цільове фінансування для житлово-комунального комплексу включає: по-перше, фінансування ремонту основних засобів, підготовку до осінньо-зимового періоду, цільове фінансування капітальних вкладень і субвенцій, та по-друге, фінансування державного регулювання цін (дотації, адресні субсидії малозабезпеченим категоріям населення, відшкодування пільг окремим категоріям громадян) [5, с.45]. У свою чергу:

- дотації (від *лат. dotatio* – дар, пожертвування, від *лат. doto* – наділяю) – це сума коштів, які виділяються з державного чи місцевого бюджету для надання фінансової допомоги підприємствам, у яких витрати на виробництво й реалізацію продукції не покриваються отриманими доходами. За певних несприятливих умов дотації виступають тяжким навантаженням на бюджет, замовляючи його дефіцитність;

- субвенції (від *лат. subvention* – приходжу на допомогу) – форма фінансової допомоги держави місцевим органам влади чи окремим галузям, яка має цільове призначення для здійснення сумісного фінансування певного заходу. Субвенції виступають основним видом державного фінансування в місцевих органах самоврядування, і дозволять вирівнювати рівень промислового виробництва, соціального розвитку населення;

- субсидії (від *лат. subsidium* – допомога, підтримка) – вид допомоги у грошовій чи натуральній формі, який надається з коштів державного або місцевого бюджету на фінансування визначених закладів, громадян чи заходів і який підлягає поверненню у випадку порушення цільового призначення. Прийнято розрізняти прямі (адресні) та непрямі субсидії. Перші представляють собою безпосередньо надання коштів, тоді як другі реалізуються через пільгову податкову, грошово-кредитну політику, механізм ціноутворення, прискорену амортизацію [2, с.40; 9, с.271].

Дотації надаються житлово-комунальним підприємствам для покриття збитків, оскільки існуючі тарифи на житлово-комунальні послуги фактично не відшкодовують всі витрати даних підприємств. Субсидії та пільги включені у склад тарифу, при цьому субсидії надаються малозабезпеченим категоріям громадян, а пільги – громадянам, постраждалим від Чорнобильської катастрофи, ветеранам війни, суддям, військовослужбовцям. Інші види цільового фінансування надаються на визначені цілі, та не пов'язані з державним регулюванням цін

у житлово-комунальному комплексі [5, с.46].

У законодавчому трактуванні досліджуваних економічних категорій на сьогодні існує деяка невизначеність, що зумовлює розбіжності у визначенні порядку оподаткування цільового фінансування й методології бухгалтерського обліку доходів підприємств житлово-комунального комплексу від такого виду фінансування.

Цільове фінансування згідно з П(С)БО № 15 «Дохід» [1, с.127] визнається доходом протягом тих періодів, у яких були зазанані витрати, пов'язані з виконанням умов цільового фінансування. Даний пункт регулює дотації, субсидії і відшкодування пільг. Це є необхідним для зіставлення суми цільового фінансування з відповідними витратами, які воно має компенсувати.

Для обліку інформації про наявність та рух коштів, отриманих для здійснення заходів цільового призначення, використовується рахунок 48 «Цільове фінансування і цільові надходження». Субсидії та пільги відображаються при нарахуванні боргу бюджету як дебіторська заборгованість:

Д-т субрах. 377	«Розрахунки з іншими дебіторами»
К-т рах. 48	«Цільове фінансування і цільові надходження»

Після отримання грошових коштів відображається дохід:

Д-т субрах. 311	«Поточні рахунки у національній валюті»
К-т субрах. 377	«Розрахунки з іншими дебіторами»
Д-т рах. 48	«Цільове фінансування і цільові надходження»
К-т субрах. 703	«Дохід від реалізації робіт, послуг»

Кошти цільового фінансування, які витрачено протягом місяця з їх отримання, зараховуються у дохід записом: Д-т 48 і К-т 719 «Інші доходи операційної діяльності»; у свою чергу, невикористана частина коштів зараховується у доходи майбутніх періодів: Д-т 48 і К-т 69 «Доходи майбутніх періодів» [5, с.47].

Доходи житлово-комунальних підприємств від реалізації їх послуг обліковуються на субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт, послуг». Дотації зараховуються в кредит субрахунку 745 «Дохід від безоплатно отриманих активів», а субсидії та пільги – в кредит субрахунку 703 як дохід від основної діяльності житлово-комунального підприємства.

Дотації зараховуються у дохід в бухгалтерському та податковому обліку в момент отримання грошових коштів з бюджету. Отримання

цього виду фінансової допомоги не є операцією з реалізації житлово-комунальних послуг, тому вони зараховуються не у дохід від реалізації послуг (субрах. 703), а до іншого операційного доходу (рах. 71, субрах. 718 або 719) [5, с.49].

Кошти цільового фінансування, використані на капітальні інвестиції (відповідно до п. 18 П(С)БО № 15 [1, с.128]), визнаються доходом протягом періоду корисного використання необоротних активів у сумі нарахованої амортизації і відображаються зменшенням цільового фінансування і збільшенням доходу майбутніх періодів (рах. 69) у періоді введення в експлуатацію необоротних активів. Протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування визнаються доходи звітного періоду пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів.

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.99 р. № 290 // Матеріали до семінару-практикуму «Бухгалтерський облік із застосуванням Національних стандартів». – Харків, 2000. – 153 с.

2. Базилевич В.Д., Баластрик Л.О. Державні фінанси. – 2-е вид., доп. і перероб. / За заг. ред. Базилевича В.Д. – К.: Атіка, 2004. – 368 с.

3. Башмаков И.А. Показатель дисциплины платежей – интегральный параметр успеха российской реформы ЖКХ // Реформа ЖКХ. – 2005. – № 2. – С.8-15.

4. Богущ И.В. Централизованная система управления – необходимое условие реформы ЖКХ // Реформа ЖКХ. – 2005. – № 1. – С.8-9.

5. Гура Н. Учет целевого финансирования на предприятиях жилищно-коммунального хозяйства // Бухгалтерский учет и аудит. – 2004. – № 2. – С.45-50.

6. Дронь А.А. Ринок житла в Україні: формування, специфіка та перспективи розвитку: Автореф. дис... канд. екон. наук.: (08.10.01) / Київський університет ім. Т.Шевченка. – К., 1997. – 17с.

7. Онищук Г.І. Проблеми розвитку міського комплексу України: теорія і практика / За ред. С.І. Дорогунцова. – К.: Науковий світ, 2002. – 439 с.

8. Ряховская А.Н., Таги-Заде Ф.Г. Старые идеи в новой упаковке // ЖКХ. – 2002. – №11. – С.12-16.

9. Українсько-російський економічний тлумачний словник / Авт.-упор. В.М.Копоруліна. – Харків: Факт, 2005. – 400 с.

10. Шрейбер К.А. Программно-целевой метод реформирования жилищно-коммунального хозяйства муниципальных образований // Реформа ЖКХ. – 2004. – № 5. – С.2-7.

Отримано 11.04.2006

УДК 658.15

Н.І.ГОРДІЄНКО, З.М.МОЧАЛІНА, кандидати екон. наук
Харківська національна академія міського господарства

БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК СКЛАДОВА УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ У РИНКОВИХ УМОВАХ

Наводяться характеристика сучасного етапу розвитку економіки України та реко-